

D. Fodchuk
TORONTO, ONTARIO

СЛОВО ІСТИНИ

НАРОДНИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Адреса Редакції: 925 Alfred Ave., Winnipeg, Man., Canada.

Рік I. **D. Fodchuk**
TORONTO, ONTARIO

Грудень, 1947 рік.

Число 2.

НОВИНА.

Пречиста припала до Сина
Й солодку колядку співала:
“Ой люлі, Розрадо єдина,
Отцеві Небесному хвала!

Рости, моє серце кохане,
Полинем світами зо Мною:
Де ступимо — спокій настане
Й засяє зорею ясною.

Найперше летім в Україну,
Давно там чекають Спасіння:
Катують там люд до загину,
Там ніч безпросвітня осіння...

Ой люлі, пора, Сину, спати,
Рости, і вбирайся у силу:
Залізні розломимо ґрати,
І впустимо воленьку милу...

Так тепло в печері на сніні,
Воли ремигають заснулі...
Свободу дамо Україні,
Ой люлі, Синочку, ой люлі...

Сполошені з дому вигнанці
Конають он в вогкім таборі:
Полинемо, Сину, уранці
Зменшити страждання суворі...

Удвох ми полинем світами,
Он стогнуть народи в неволі:
До світла сторощимо тами,
Невільничі стишимо болі”...

Пречиста припала до Сина
Й солодку колядку співає,
І стелиться світом новина:
Гряде людям щастя безкрає!

† Іларіон.

СІЙТЕ ЛЮБОВ, — ПОЖНЕТЕ СПОКІЙ!

“Слава Богу в Висоті, і на землі спокій,
на людях — благовоління!” (Лука 2. 14)

Смирений Іларіон, з Божої ласки
Митрополит Православної Україн-
ської Церкви, до всього мого Всечес-
ного Духовенства та до всіх Боголю-
бивих моїх вірних, —

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

Коли народився Спаситель світу,
Ісус Христос, то Анголи на Небі ра-
дісно й велично заспівали: “Слава
Богу в Висоті, і на землі спокій, на
людях — благовоління”, і щим радіс-
ним співом прорекли всьому світові,
що Народжений принесе Богові сла-
ву, а людям правдивий спокій. І з то-
го часу, коли вперше розлігся на зем-
лі цей пророчий спів, людність з гли-
бокою вірою й гарячою надією без-
перестанно чекає свого найбільшого
щастя на землі — животворящего
спокою. Довгі віки чекає й виглядає
Його, найдорожчого свого гостя, що
так нечасто сходить на нашу грішну
землю...

Спокій, мир—це те найперше й най-
більше, що Народжений Христос при-
ніс нам з Собою на землю. Найперше
й найбільше, бо понад мир, понад спо-
кій немає в світі нічого солодшого.
Люди ще споконвіку завзято шука-
ють собі щастя, кидаються до всього,
де тільки думають знайти його, але
ніколи не знаходили щастя більшого
й правдивішого, як мир. Ось тому
вже віддавна всіма наймудрішими
людьми спокій уважається за правди-
ве, найбільше щастя скрізь, — і в
окремої людини, і в родині, і в цілого
народу.

Але спокій не приходить до нас сам собою, — його треба заслужити, його треба трудом запровадити. Щоб настав правдивий спокій між людьми, треба для того багато попрацювати, виготовити добрий родючий ґрунт для нього, бо в якому-будь ґрунті він не прийметься. Для спокою потрібні миротворці.

Спокій добувається на землі найперше й найбільше любов'ю та правдою. Усе Своє життя на землі Христос був втіленою любов'ю, й Сам показав нам, як справді належить любити свого ближнього, свого брата. любити вбогого, немічного, хворого, обездоленого й кожного покривдженого. Що більше любові між людьми, що більше живуть вони правдою, то більше між ними й спокою, цебто правдивого щастя, **бо щастя — то спокій**. Любов і правда родять спокій. Як без доброго зерна не буває щедрого врожаю, так без правдивої любові й життя за правдою не настане спокою. **Сійте ж любов — і пожнете спокій!**

Та люди забувають віковічні Божі накази, й часто сіють гнів та незгоду поміж собою, і цим отрутним зерном переповнилась наша земля. Гнів неминуче родить недолю та сльози, гнів неминуче приносить нещастя. Апостол Павло мудро заповів нам: "Сонце нехай не заходить у вашому гніві!" (Ефес. 4.26), цебто, коли ми гніваємося, коли ворогуємо, то щоб гніватись не довше, як до заходу сонця. Але люди, у своїй жорстокій запеклості, цього заповіту часто не слухають, і тому занепала любов на землі, правда потоптана, пішов лютий неспокій — і кривдою покрилась уся наша земля безталанна... Господь створив землю так, що вона може існувати тільки любов'ю та правдою, а світ це забув... Забуло людство й іншого мудрого наказу того ж Апостола: "Коли ви гризете й їсте один одного, то глядіть, щоб не знищили ви один одного" (Гал. 5.5). Це про нас мудре слово Апостольське...

У радісний день Христового Народження шлю вам усім своє щире й сердечне: "Христос рождається!" Збільшімо ж усі свою любов один до одного, живімо Божою правдою, а тоді за цим неминуче прийде спокій, за яким ми проглядали вже очі свої.

Усіх вас вітаю зо Святим Рождеством і з наступаючим Новим Роком, усім вам шлю своє Архипастирське Благословення, й від душі побажання гарче: — МИР УСІМ!

Сідаючи за Святу Вечерю, нехай кожна українська родина згадає й за наших бездомних скитальників, що цієї Вечері не мають, а згадавши, відшліть їм до свого Комітету належну датку, — і Свято Ваше буде радісніше.

Мир і вам усім, що далеко від мене по вогких таборах засидете за вбогу Вечерю Святу! Згадайте й про мене, бо душею своєю я найперше із вами всіма, гаряча Молитва моя — найперше за вас!

Мир всім тим, що вже виїхали на працю по різних чужих сторонах, — на Святій Вечері я душею своєю найперше із вами всіма, гаряча молитва моя — найперше за вас!

Христос рождається, а з Ним прийде на землю спокій та радість усім! Надходить Новий 1948-ий Рік, і він напевно оновить і наше життя на краще!

Митрополит
† ІЛАРІОН.

Український Митрополитальний Собор у Вінніпегу.

Року Божого 1948-го, січня 7-го дня, на день Народження Христового.

СВЯТА РОЗЧИНА.

Божою Милістю Смирений Палладій, Православний Архієпископ Краківський, Лемківський і Львівський, до Православної Української Парафії в Вінніпегу, Канада.

Дорогі мійому серцю земляки, православні християни за морем! Пишу до Вас з радістю, бо зачуваю, що Ви стали під Омофор Високопреосвященнішого Митрополита Іларіона. Радість моя буде повною, коли довідаюся, що прийняли Ви його гідно, як подобає прийняти достойного досвідченого ученого, заслуженого Архипастиря й Отця. Ціле довге життя він працював для слави Божої, Його Святої Православної Церкви й добра свого многострадального народу. Путь Митрополит Іларіон, в миру проф. д-р Ів. Огієнко, пройшов довгу,

і діла його славні. Спочатку працював він як професор університету св. Володимира в Києві, як ректор університету в Кам'янці Подільському, як міністер освіти й ісповідань, знову як професор Богословського факультету в Варшаві, як видавець і редактор "Рідної Мови" та "Нашої Культури", і накінець як Архипастир многострадалної Холмщини. Він дав нашому народові переклад Святого Письма на рідну мову. Справді, як добрий сіяч, на кожному становищі він щедро рукою сів зерно Божої Правди, пам'ятаючи, що побожний наш народ здобуде собі волю й долю тільки тоді, як повернеться на шлях великих наших предків, коли то Україна-Русь була святою, Бог прославив святих наших предків і сам у них прославився. Дивний Бог у Святих Своїх!

Ти, Боже Отців наших, преподобних Феодосія, Антонія, Нестора, Аліпія Києвопечерського, Іова Почаївського, св. Князів наших Володимира, Ольги, Бориса й Гліба, дай і нам пізнатися, й океруй стопи наші на стежки Твоїх Істин!

Тепер у нашій Батьківщині зайшли великі зміни. Народ хрещений у поневіренні. Ви, мала Христова Громада в Вінніпегу, зберігаючи в далекій чужині в чистоті віру великих і святих Отців наших, уподобляєтесь, по слову Апостола, святій розчині, з якої повинно вийти й тісто святе; бо коли корінь святий, то й віття святе. Покладімо ж усю надію на Бога, — Він помилує, кого хоче помилувати, й змилюється, над ким схоче змилюватися (Рим. 15. 16).

Господь по своїому милосердю поблагословив Вашу Громаду, досвідченим Архипастирем, а тому не смущайтесь тим, що Вас, об'єднаних, мало, бо власне до Вас промовляє Господь: "Не лякайся, мале стадо, бо сподобалось Отцю Небесному дати Вам Царство" (Луки 12. 32).

Благодать Господа нашого Ісуса Христа і Боже всевідюче Благословення нехай буде з Вами.

Смирений Палладій, Архиепископ.
Дано в день Різдва Божої Матері 8/21 вересня 1947 р. на чужині.

ІСТОРИЧНА ПОДІЯ В ЖИТТІ УАПЦ.

I.

Протокол Собору Єпископів УАПЦ в Ашаффенбурзі 23. X. 1947 р. ч.1

Слухали п. 1-ий порядку денного. Доповідь у справі відбутото 25—26. VIII. 1947 р. в Ашаффенбурзі т. зв. "першого церковного з'їзду УАПЦ" з ініціативи групи "прихильників київських канонів 1921 р.", у якому взяли участь 67 осіб, у тім числі з духовенства: о. о. Олександр Попов, Демид Бурко (Корецький), Митрофан Явдась (Яцун), Петро Стельмах, Костянтин Данилевський, Іван Чумак, диякон Микола Гринь; з мирян: Іван Бакало, Іван Гаращенко, Аркадій Яременко, М. Ковшун, Андрій Макаренко, Василь Дубровський і др. Доповідь і постанови названого з'їзду в поточній пресі ("Неділя", "Наше Життя"), при протоколі. Заслухано також ряд протестів проти ухвал названого з'їзду, присланих з місць. Розглянувши названий матеріал і вислухавши погляди усіх членів Св. Собору, Собор Єпископів констатує:

1. Зібрання в Ашаффенбурзі окремих осіб ні в якій мірі не є церковним з'їздом УАПЦ, оскільки на це зібрання не було благословлення церковної влади, й не було запрошено єпископів, як рівно ж ніхто учасників його не делегував.

2. Ухвали т. зв. "з'їзду" побудовані на неправді з метою дискредитації єпископату й внесення в життя Церкви розбрату, як наприклад: а. Поділ УАПЦ на еміграції на три Церкви; б. Перекручення постанови Собору Єпископів УАПЦ від 12. V. 1947 в справі поєднання Церков; в. Обвинування єпископів УАПЦ у відступництві від своєї Церкви; г. Неправославний погляд на догматично-канонічний устрій в Церкві; е. Самочинне зречення від єпископату, а тим і виключення себе з православної Церкви.

3. В меморандумі, подаваніх тією ж групою до Св. Собору Єпископів і Синоду в ультимативній формі свідомо ставиться на першому місці "народ", потому "священство", а єпископат на третьому місці з явною метою принизити єпископський сан і значення ієрархів в Церкві, як з тою ж метою титулюються єпископи "все-

чесними отцями” замість прийнятого в православній Церкві йменування “преосвященішими”, чим відкидають православну науку про вище освячення єпископів і вводиться пресвітеріянське розуміння двохступневої ієрархії.

4. Розбиває єдність церковну й національну українського православно-го народу. Собор Єпископів УАПЦ визнає, що Свята Українська Православна Церква від часів св. князя Володимира є невід’ємною частиною Вселенської Православної Церкви, а тому веде своє начало від Основоположника Христа, св. Апостолів, Вселенських Соборів, і як Православна, керується Правилами св. Апостолів і Канонами Вселенських і Помісних Соборів та св. Отців, і “кого вони предають анафемі, тих і ми анафематствуємо, а кого ізвергають, того й ми ізвергаємо, а кого одлучають, того й ми одлучаємо” (VII Всел. Соб. Прав. 1). Ухвали Київського Собору 1921 р. сталися в атмосфері революційної боротьби, були тимчасовими, й свій час віджили і року 1930-го на Київському Соборі УАПЦ, як організація, самоліквідувалась (див. Історія Української Церкви т. VII, В. Липківського). В 1942 році священники, які лишилися від УАПЦ 1921 р., були прийняті за правилами Православної Церкви постановою Собору Єпископів 8—10 лютого 1942 р.

Керуючись заповідями Господа Ісуса Христа про єдність у Церкві (Ів. розділ 17) та св. Апостолів, що всюди завіщають єдність, та спираючись на Канонах Вселенської Православної Церкви, Св. Собор Єпископів ухвалив:

1. Т. зв. “Церковний з’їзд УАПЦ” 25—26 серпня 1947 р. в Ашаффенбурзі, яким викликано розкол, вважати незаконним зборищем, шкідливим для Церкви Христової й єдності УАПЦ.

2. Учасників його пресвітерів: Олександра Попова, Демида Бурка, Митрофана Явдася, Костянтина Данилевського, Петра Стельмаха, Івана Чумака, які зріклися своїх єпископів і зрадили Православ’я, позбавити священного сану й відлучити від Церкви (Прав. Ап. 31, Прав. 34 VI Всел. Соб., Карф. 10, 84) і звільнити з ста-

новищ настоятелів доручених їм єпископами УАПЦ парафій. Мирян: Івана Бакала, Івана Гаращенко, Аркадія Яременка, М. Ковшуна, Василя Дубровського, Павла Ячевича й Андрія Макаренка, як організаторів розколу, відлучити за 31 Пр. Ап. від спільності церковної.

3. Пресвітера Григорія Антохова за непідпорядкування й зневагу свого єпископа, підбурення до непослуху мирян і зраду Православної Церкви, звільнити з становища настоятеля парафії й позбавити священного сану та відлучити від Церкви (Ант. 5, 28 Ап. Пр., Двукр. 13 і др.).

4. Єпископа Грігорія (Огійчука) за негідну для єпископа поведінку, що виявилася в протиканонічному втручанні його в церковні округи інших єпископів (8 Пр. III Вс. Соб.), в прийнятті до своєї юрисдикції без відпускних грамот священників, сослуженні з забороненими священнослужителями (11 Ап., 9 Карф.), в підступному захованні на сесіях Собору Єпископів, в наклепі, зневазі та відступленні від свого Митрополита (Тита 1.7—9, Двукр. 14), в порушенні Архиєрейської присяги, за зраду св. Православ’я й у творенні розколу, звільнити з становища керуючого церковною округою на Вестфалії Англійської зони в Німеччині, і позбавити єпископського сану та відлучити від Церкви.

5. До духовенства й вірних звернутися з Соборним Посланням, в якому подати до відома повищу ухвалу Св. Собору Єпископів з закликом не приймати відлучених священнослужителів і не мати з ними молитовного єднання (Ап. 10 і 11).

Підписали: Митрополит Полікарп, Архієпископи: Ніконар, Ігор, Михаїл, Геннадій, Єпископи: Володимир, В’ячеслав, Сергій і Платон.

II.

Соборне Архипастирське Послання з ласки Божої Священного Собору Єпископів Української Автокефальної Православної Церкви на еміграції. До Всечесного Духовенства і Боголюбивих Вірних.

“Улюблені, не кожному духові віруйте, але випробовуйте духів, чи від Бога вони...” (1 Іоан. 4.1).

На тернистому шляху, яким вже довгі роки йде Українська Православ-

на Церква, борючись за незалежне її місце в ряді інших незалежних національних церков Вселенської Православної Церкви, зайшли в останньому часі в житті її на еміграції в Західній Європі події, що тугою великою наповнили наші серця, викликали біль душевний і святе обурення в багатьох церковних громадах, посеред духовенства і вірних.

Ще на Соборі Єпископів УАПЦ в Еслінгені 14-го березня 1946 р., першому в умовах правдивої релігійної свободи після страшної другої світової війни, одною з перших ухвал Собору була ухвала про необхідність об'єднання всіх православних українських осередків, розкинених по світі поза Батьківщиною, в одну Православну Церкву Українського Народу. В напрямку здійснення такої важливої, а далеко не легкої, справи утворення єдиної УАПЦ почались зносини ієрархічного проводу УАПЦ в Європі найперше з ієрархічним проводом Американсько-Української Православної Церкви і проводом Української Греко-Православної Церкви в Канаді.

Вислідом цих зносин шляхом переважно листування, так утрудненого в теперішніх умовах, з далекими заокеанськими краями, були постанови Собору Єпископів УАПЦ в Мюнхені 12 травня 1947 р., якими:

а) благословлено було Єпископові Мстиславу відбути до Канади для єпископського служення, згідно з просьбою про це Канадійської Духовної Консисторії;

б) доручено було Владикам — Митрополитові **Полікарпу** і Архієпископові **Ніканору** доконати акту поєднання з Американсько-Українською Православною Церквою, згідно з обов'язуваними Канонами Вселенської Православної Церкви. В тій цілі Владики мали відбути до Америки та з Предстоятелем Американсько-Української Православної Церкви Архієпископом Іваном Теодоровичем безпосередньо встановити порядок важливого канонічного акту поєднання. Тут повинна була мати місце обопільна згода церковної ієрархії, на засаді поглядів, висловлених самим Архієпископом Іваном Теодоровичем, як у листі до Владики **Полікарпа** від 6-го червня 1946 р., так і в листі його до всіх Єпис-

копів від 28 лютого 1947 р., де Архієпископ Іван писав: "Я мав на увазі дві можливості акту поєднання: чи то через повну хиротонію, чи то лише порядком хиротезії. Обидві ці можливості, як єпископ, я ясно розрізняю й свідомий їх відмінного змісту й значення. Це я поставив, як точку до визначення й розв'язання. Я написав (в листі від 6. VI. 1946 р.), що "це вже буде залежати од нас, єпископів Церкви. Якраз цю справу, яка стосується глибокого розуміння Канонів Церкви й межує з наукою **про тайну священства й її преемство**, я в Канаді, на передсоборній конференції Духівництва, не погодився вводити в загальні дискусії, **бо відношу її лише до компетенції єпископів Церкви**".

Коли справа організації єдиної Православної Церкви в українському народі знаходилась таким чином і знаходиться й тепер у процесі необхідних пертракцій і узгоджень поміж ієрархічним проводом Церков, знайшлися люди, що рішили цю справу зробити якраз предметом "загальної дискусії". Навіть більше того, — рішити її самим без "компетенції єпископів Церкви".

25—26 серпня ц. р. в Ашаффенбурзі відбулося зібрання цих людей, в числі 67, що назвали себе "делегатами", не відомо ким вибраними, або від кого посланими. Ці ж люди назвали себе "Церковним З'їздом УАПЦ", так ніби УАПЦ Церква не є установою певного церковно-канонічного порядку і в ній може переводити з'їзд хто хоче й коли хоче.

Такого характеру зібрання, в Кано-нах Св. Православної Церкви називається "зборищем" (Лаод. 15), себе протолосило Українською Автокефальною Православною Церквою, а відступниками від УАПЦ усіх 12 єпископів (п. п. 8, 4 резолюцій), а з ними очевидно і все те духовенство та тисячі вірних, що не солідаризуються з "зборищем 67-ми". На цьому зібранні обрано далі "Українську Православну Церковну Раду" в кількості 21 особи на чолі з головою Іваном Гаращенком, а на почесного голову Архієпископа Івана Теодоровича.

Так цією групою людей рішена надзвичайної ваги в житті нашого українського народу справа поєднання у-

країнських осередків поза Батьківщиною в єдину Українську Автокефальну Православну Церкву.

Вони не довірилися ієрархічному проводові Церкви і самому Архiepіскопові Іоану Теодоровичу, що провід переведе цю справу якнайкраще для добра Церкви, а поспішили осудити Собор Єпископів щодо такого поєднання, бо ніби “ухвалив приєднати Архiepіскопа Іоана Теодоровича лише як пресвітера, провівши над ним чин архиерейської хиротонії”.

І робить це група людей тут, на еміграції, в той час, коли паства Архiepіскопа Теодоровича, як видно з постанов 7-го Собору Американсько-Української Православної Церкви, “доручає свому Архiepіскопові в імені Церкви провадити переговори, зносити, кореспонденцію з Єпископатом Української Автокефальної Церкви формації 1942 р. в цілі утворення єдиної для всього Українського Православного Народу Української Автокефальної Православної Церкви”. А сам Архiepіскоп в згаданому вже вище листі від 28-го лютого 1947 р. пише: “Обранням і довір'ям Церкви я стою на чолі її і її цілу репрезентую. Мені належить право вести такі переговори. Я до цього часу мого права нікому не передоручував”.

Зібрання 67 в Ашаффенбурзі рішило це право на себе перебрати і показати Архiepіскопові Іоану, що вже нема з ким говорити, бо Єпископат УАПЦ в Європі є відступником від УАПЦеркви, як всі ті, що з ним. А коли так, то нема кому і поєднуватися з Архiepіскопом Іоаном в Єдину Православну Церкву Українського Народу.

Так непокликано вмiшавшись у важливу національно-церковну справу нашого народу в ім'я ніби ідеї поєднання церковного, група 67 не до поєднання приводить, а до розколу в Церкві, утруднюючи якраз розпочаті старання про поєднання наше з Американсько-Українською Православною Церквою.

Бог відає, може якраз це й лежало в замірах ініціаторів “зборища” в Ашаффенбурзі. Але ж коли говоримо про розкол, то розкольніками і відступниками від УАПЦ являються, о-

чевидно, ті, що порушують св. Канони Вселенської Православної Церкви, в даному випадкові — усі учасники протицерковного зібрання в Ашаффенбурзі.

До них прилучився в останніх днях і один з єпископів УАПЦ, єпископ Григорій, який в заяві до Свящ. Синоду УАПЦ про свій вихід з Єпископату УАПЦ допустився нечуваної лживості, що Владика Митрополит Полікарп ніби підробив листа від Архiepіскопа Іоана Теодоровича, витяги з якого наведено тут вище, а який знаходиться в актах Свящ. Синоду УАПЦ.

Ми, Єпископи Української Автокефальної Православної Церкви, не можемо дозволити групі розкольніків на чолі тепер з єпископом Григорієм, яка возвела вже його в сан архиєпископа, узурпувати собі назву УАПЦ та ще іменувати себе “споконвічною УАПЦ”.

В церковно-релігійній відомості і житті нашого побожного народу Православна його Церква від часу її організації при Великому Князi Володимирі й донині творить, як православна, одно преемственне ціле, яка б не була її історична доля в житті й устрої на протязі близько тисячі літ. Нехай нікого не туманять облудні й баламутні, свідомі чи по неуцтву несвідомі, твердження розкольніцької групи в ашаффенбурзьких резолюціях про “споконвічну УАПЦ”, до якої себе та група зачисляє, — про Автокефальну Православну Церкву в Польщі 1924 р., та про УАПЦ формації 1942 р.

Насправді течія, що вносить оце заколот і розкол в нашу Церкву, ніяк не “споконвічна”, а пов'язана всього з 1921 роком, взявши від нього не те краще, що пройняте було там ідеалізом в шуканні правди Христової у вивольній національній Церкві, а те гірше, що виявилось в т. зв. “Київських канонах 1921 р.”, які були відступленням від православної науки про Церкву і яких не знала наша Православна Церква від часів Св. Князя Володимира.

Ієрархія Української Автокефальної Православної Церкви, що в більшості своїй висвячена року 1942, а архиерейське преемство має від Ієрархів Православної Автокефальної Церкви

в Польщі і через них у глиб віків до часів апостолів, дійсно не визнає засад "соборноправності", як вони представлені в "Київських канонах 1921 р." Але ісповідує засади соборності, прийняті Канонами Вселенських і Помісних Соборів Православної Церкви та практикою Української Православної Церкви в минулих роках, фактичною в нашій історії, а не вигаданою. А ця практика найперше свідчить, що наші прадіди в соборноправності вбачали не формальне якесь право рівності в церковних функціях усіх складових частин тіла Церкви, як трактують у нас тепер (п. 7 резолюцій в Ашафенбурзі), а союз любові членів Церкви, так потрібний для розвитку життя Церкви й захисту її в тяжких умовах, якого союзу Христової любові — на горе нам — бачимо оскудіння в нашому житті на чужині.

Не з духа любові, не з духа єднання виникли й чини ініціаторів ашафенбурзького зібрання, а з духа гордині, суперечного ідеї соборності Св. Вселенської Православної Церкви. Цим духом ведені, вони себе визнали "споконвічною" УАПЦ, а єпископів відступниками від тієї Церкви та самочинно утворили свій орган для управління церковно-релігійним життям, "Українську Православну Церковну Раду".

Особливо ж цей дух гордині виявили ті священники, що замість того, щоб утримати вірних від нерозважних кроків осудження Єпископату, самі осуджують і зрікаються своїх єпископів, руйнуючи нашу Церкву в самих основах її канонічного буття та утворюючи в Церкві розкол.

Демон гордині охопив і єпископа Григорія, що розкольницьку групу, яка повстала проти єпископату в Церкві, очолив, зневаживши усім своїм поступованням ще перед залишенням УАПЦ високий сан єпископа.

В почутті архиєпископської відповідальності за стан Рідної Церкви й за душі пастви, дорученої нам Богом, та вірні архиєрейській присязі, даній при святій хиротонії, не можемо при такому порушенні порядку церковного, зневаженні цілого ряду св. Канонів Вселенської Православної Церкви, відкиненні самої науки Православ'я про Церкву й її устрій, — не можемо

не прийняти необхідних заходів для того, щоб припинити той соблазн і те зло, яке шириться в Церкві лжеучителями.

Не можемо бути байдужими чи поблажливими ще й тому, що ті лжеучителі, розриваючи єдність нашої Церкви тут, провадять тим самим руйнуючу роботу в нашому загально-національному житті.

На ті попередження, які від Собору Єпископів і Свящ. Синоду нашої Церкви робились порушникам церковного порядку й єдності, на ті вмовлення й усовіщання, що Владика Митрополит робив єпископові Григорію, а єпископи по єпархіях священникам, вони відповідали дальшою зневагою Канонів Св. Церкви. А на канонічні санкції, заборони священослуження з закликком покаятися, ті священники виявили цілковитий непослух ієрархії і продовжують відправи Служб Божих, утворивши розкол.

Тому Свящ. Собор Єпископів змушений був, по силі Правил Апостольських, Канонів Вселенських і Помісних Соборів та Правил Св. Отців, — постановити — і ці постанови подає до відома духовенства й вірних — позбавити єпископського сану й відлучити від Церкви єпископа Григорія (пр. 8 III Всел. Соб., 10 і 11 Прав. Св. Апост., 9 Карфаг. Соб., 14 Двукр. Соб.); звільнивши з становищ настоятелів, позбавити священного сану й відлучити від Церкви пресвітерів: Демида Бурка, Костянтина Данилевського, Олександра Попова, Митрофана Явдася, Петра Стельмаха, Івана Чумака і Григорія Антохова (Прав. Апост. 31, 34 VI Всел. Соб., Карфаг. Соб. 64, Двукр. Соб. 13) та відлучити від Церкви, як організаторів розколу в Церкві мирян — Івана Бакала, Івана Гарашенка, Аркадія Яременка, Василя Дубровського, Павла Яцевича, М. Ковшуна і Андрія Макаренка.

Улюблені! Не з легким серцем виніс це рішення Собор Єпископів. Але добро нашої Церкви і наш архиєпископський обов'язок наказували нам так поступити.

Закликаємо усю нашу паству бути вірною Св. Православ'ю. Між вами почнетесь ще більша розкольницька пропаганда. Будуть кидати кличі "соборноправності", як вже й назвала

ця група, що утворила розкол, себе "церквою соборноправною". Але знайте, що це розуміння їхне соборноправності неправославне, це — "система рад" радянського управління в Церкві, невідомого нашим православним прадідам; при ній втрачається різниця в церкві між Ієрархією, священством і мирянами, а на практиці єпископат і духовенство підпорядковуються в управлінні Церквою проводирям з мирян, як то й мало місце на Україні в р. р. 1921—1927. Почуєте знов про кров мучеників, але не тим би устами про це говорити, бо ця кров великих мучеників зобов'язала б їх не розбивати на еміграції єдності церковної й національної...

Кличемо вірних не мати молитовного єднання з відлученими бувшими священнослужителями, пам'ятаючи Правила Св. Апостолів, що хто з відлученими від Св. Церкви буде молитися, той сам підлягає відлученню (Прав. 10—11). Сповідіаємо вкінці духовенство й вірних, що Собором Єпископів ухвалено скликати ще в цьому 1947 році Церковний Зїзд УАПЦ, в якому візьмуть участь Єпископи, представники Духовенства й Вірних, про що послїдує духовенству по парафіях окреме розпорядження.

"Стережіться ж, улюблені, щоб не були ви зведені блудом безбожних і не відпали від свого утвердження, а ростіть у благодаті та познанні нашого Господа і Спаса Ісуса Христа... Йому слава й нині і по вічний день. Амінь". (2 Петр. III, 17—18).

М. Ашафенбург, дня 24-го жовтня Р. Б. 1947.

Смиренний Митрополит Полікарп, Смиренний Архієпископ Ніканор, Смиренний Архієпископ Ігор, Смиренний Архієпископ Михаїл, Смиренний Архієпископ Геннадій, Смиренний Єпископ Володимир, Смиренний Єпископ В'ячеслав, Смиренний Єпископ Сергій, Смиренний Єпископ Платон.

НЕ ЗНАЮТЬ, ЩО ЧИНЯТЬ ВОНИ...

Смиренний Іларіон, з Божої ласки Митрополит Холмський і Підляський, Архієпископ-елект Київський і Переяславський, до Всечесного Духовенства й до всіх Боголюбивих вірних, —

вих вірних, —

"Блаженні ви, як ганьбити вас та переслідувать будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе рада Мене!" (Матв. 5. 11).

Своїм цим Архієпископським Посланням, в обличчі Всеправдивого Судді Господа Бога, рішуче виступаю проти тих образливих пліток, які розпускають на мене запеклі вороги Православ'я: ніби я приїхав до Канади на вертати українців до Московського Патріярха, і ніби мене спровадили совітофіли.

Серед православних українців завелася тепер група людей, що тільки зветься ними, а насправді вони неправославні. І ось власне їм сильно недовподоби моя смілива й відкрита оборона чистоти Православ'я, як про нього навчає Православна Вселенська Церква, і вони, в відомих щлях, почали запекло ширити проти мене найрізніші плітки. Прости їм, Господи, не знають бо, що чинять вони!... Плітки ці кидають сором найперше на тих, хто їх розпускає, виявляючи їхній моральний стан, але від них сором падає й на весь український народ, бо я ж його чільний син.

Понад сорок літ я вірно й чесно служив і служу своїому Українському Народові й його Церкві, і в вірній йому службі закінчу й дні свої. Свідком цієї чесності й вірності моєї праці був і є весь Український Народ. І я глибоко вірю, що він заступиться за мене.

Привселюдно заявляю, що з Московським Патріярхом я все життя своє ніколи не мав і не маю жодних найменших стосунків. Московська церковна ідеологія дуже чужа й далека мені, що ясно видно з моєї друкованої праці: "Ідеологія Української Церкви", виданої в місті Холмі 1944-го року. До Канади я приїхав на запрошення тільки одного патріотичного Заряду Українського Православного Собору в Вінніпегу, який і покрив усі видатки мого переїзду. Собор цей не має нічого спільного з совітофільством.

До Канади я приїхав тільки для одного, — послужити Українському Народові й його Церкві, й допомогти їй об'єднатися в одну чисто Православну Церкву.

До цього додаю, що чистоту Православ'я, як про нього навчає Пра-

вославна Вселенська Церква, я буду боронити незмінно, хоча б за те довелось покласти й своє життя!

Українську пресу прошу передрукувати це моє Послання.

† Митрополит Іларіон, смиренний богомолець за кращу долю Українського Народу.

Український Митрополитальний Православний Собор у Вінніпегу.

Року Божого 1947-го, листопада 26-го, на день успіння Святого Отця нашого Івана Золотоустого, Архiepіскопа Царгородського.

НЕ ЧУЮ ВЖЕ БІЛЬШЕ ОБРАЗ.

"А перші хай будуть останні"
Оце нам Господній наказ.
До всього я звик на вигнанні,
Й не чую вже більше образ...

Блукаю в бурхливому морі,
Й втопитись готов раз-у-раз,
Й ніщо мені вдари суворі,
Й не чую вже більше образ...

Я довге життя на роботі,
І падав в труді я не раз.
Тепер же стою на Голготі
Й не чую вже більше образ...

† Іларіон.

БРАТСЬКИЙ ЛИСТ.

Ляндек, 20. 10. 1947 року.

До Митрополитальної Української Православної Громади в Вінніпегу, Канада.

Братський лист парафіян Православної Української Таборової Парафії в Ляндеку (Тіроль, Австрія).

Провідіння хотіло, щоб дня 16-го вересня цього року наш улюблений Архипастир Д-р Іларіон, Митрополит Холмський і Підляський, Архiepіскоп-елект Київський і Переяславський, залишив європейського континента й перейшов на служіння Богові й Українському Народові в Богоспасаємому Вінніпегу. Наскільки ми, покірні діти Його Високопреосвященства, не можемо віджалувати такої важкої для нас дійсності, що тепер ми стали сиротами, і що між нами й нашим Владикою лежить простір 6000 км, настільки ми втішаємось певністю, що Господнього світильника високо буде нести в Канаді Святи-

тель Іларіон.

Ця певність наша оперта на Архипастирській любові, якою Він грів наші змучені серця на Рідній Землі, як Митрополит Холмський і Підляський, на самопосвяті, яку засвідчив Він перед усім світом у боротьбі за рідну Православну Церкву й любов Матір-Україну, на Його безупинному горінні за кращу долю нашого страдника-народу. А коли й ми, й наш Архипастир, будши вигнаними лютим ворогом всього людства, християнської культури й цивілізації з рідного краю, опинились на еміграції, то й тут Його Високопреосвященство не забув нас своїм добрим серцем, і всіляко підтримував нас.

За все це ми синовно любимо й шануємо нашого Владика. І ми хотіли б, щоб такою любов'ю й Вінніпегська Православна Громада й уся українська Канада були перейняті до Його Високопреосвященства.

Митрополит Іларіон пильно береже Канони Православної нашої Церкви, й правдиво навчає Слова Св. Істини.

Ім'я Митрополита Іларіона зв'язане з перекладом на українську мову Св. Біблії та високою науковою працею. Українська релігійна поезія збагачується поемами, віршами й легендами Владика Іларіона.

Таким чином Високопреосвященний Митрополит Іларіон — це слава Православ'я.

Як вірний син Матері-України, Владика Іларіон відомий кожному, як професор Київського й Варшавського Університетів і ректор Кам'янець-Подільського Університету, та як Міністер Освіти й Ісповідань Української Народньої Республіки.

Багато ще слів на звеличення Його Високопреосвященства ми могли б сказати, але ми не бажаємо, щоб наші слова були подібними на хвальний гімн Митрополитові Іларіонові, бо знаємо, що такий гімн був би небажаний Його Смирненню.

Нехай же якнайдовше світить своїм сяйвом Високодостоїнна постать нашого Архипастира й Отця на хвалу Св. Церкви й України.

З братським привітом Настоятель Парафії Протоерей Віталій Сагайдаківський. Церковний Староста інж. Панас Нестеренко. Диригент Церковню

го Хору Євген Сагайдаківський.

З доручення парафіян і за себе підписали: Проф. Ст. Килимник, Проф. М. Садиленко, Проф. Д-р В. Малюків, Вячеслав Баранович, Павло Сідак, Інж. Андрій Жмаків, Проф. Пилип Проценко, Проф. В. Пуканів, Ніна Тумасова, З. Легка, В. Гарковенко.

ОСВІДЧЕННЯ.

Підписаний, Митрофорний Протоєрей Д-р Семен Смерека, довголітній особистий Секретар Його Високопреосвященства Митрополита Іларіона (Огієнка) свідчу оцим і заявляю, як слідує:

Мені особисто відомо, що в листопаді 1941-го року, коли Церква в Україні була ще єдиною й неподільною, Святий Собор Єпископів Української Православної Церкви в Почаєві обрав, сповняючи бажання всенародне, Архієпископа Холмського Іларіона Архієпископом Київським і Переяславським з тим, що як він прибуде до свого Престолу в Києві, то стане й Митрополитом усієї України.

Одночасно Св. Собор Єпископів України переслав був почерез свого посланця Архієпископові Іларіонові до Холма й Соборну Грамоту на Київський Престол.

Однак Митрополит Варшавський Діонісій не хотів дати Владиці Іларіонові канонічного відпускнуго листа, а з другої сторони німецька гітлерівська влада заборонила йому переїзд до Києва, відмовляючись рішуче видати Владиці Іларіонові, випробованому й широко знаному українському патріоту, перепустку поза межі Його Єпархії. Підписаний особисто інтервеновав і клопотався в Берліні про дозвіл на переїзд Владики Іларіона до Києва, але безуспішно. Таким способом вороги Церкви й Нації української здійснили свій намір та не допустили до консолідації незалежної Української Православної Церкви.

Це мое освідчення може ствердити й усе Духовенство Холмщини та Великої України, що знаходиться тепер на скитанні в Європі й повсюду.

Фельдкірх, дня 18 листопада, 1947, Австрія.

Митрофорний Протоєрей Д-р Семен Смерека.

СВЯТ ВЕЧІР.

Які це чарівні слова! Скільки радості, скільки чудових спогадів зв'язано з цими словами! Вони заносять мене в давнє минуле, в роки дитинства мого, коли з цими словами була зв'язана таємнича містерія народження Христа, Спасителя світу.

Як давно це було! Як сильно змінився від того часу світ! Хуртовина війн та політичних подій розігнала нас по світу, закинувши нас на другий бік земної кулі. Чужі люди, чужі звичаї на багатьох вплинули так, що забули своє, свої національні традиції, і в їхньому житті почала панувати духовна порожнеча. У таких і свята — не свята. Що з того, що є що з'їсти на цей Вечір (як і на кожний інший), але нема тієї радості, нема того тепла, яке було колись...

Як ясно встають у моїй пам'яті наші прекрасні звичаї, з якими зв'язані Свят Вечір та Народження Христа у нашій родині, родині старосвітських батюшок та матушок, де я зростала, виховувалась, де мені були прищиплені всі наші старі українські традиції, які й до цього часу живуть у моїй душі. Я їх понесла з рідного оточення у далекий світ, і завжди старалась їх дотриматись і тим самим хоч трохи оздоблювати тяжке та невеселе життя.

Уже за тиждень перед Свят Вечером у нашій родині запановував особливо веселий і радісний настрій, дождання чогось такого, чого ще, здається, не було ніколи. Ось одного вечора моя бабуся принесла великий полумисок, повний пшениці. Треба її перебрати на кутю. Ми з радістю зазідаємо всі кругом столу й беремося до перебірання. Чудова золота пшениця! Де-не-де зерно жита або вівса, яке ми старанно відгортаємо на бік. Точиться розмова коло Свят: як то воно буде, чи буде сніг та що треба приготувати. Дехто зачне колядувати, в одну мить складеться гарний хор і могутньо несеться настроєва чарівна мелодія колядки: "Днесь поюще", або "Нова радість стала". Аж нараз бабуся заклопотано говорить, що

треба вже їхати в “губерню”, треба багато дечого купити, а найголовніше — це новий черепляний горнець на кутю та зо дві нових макітрі, бо дівчата оце як терли мак на коржі з маком (Боже, яке це добре!), то макогноном вибили дірку в боці. І чогось від того весело, чогось радісно: нову макітру привезуть! Вона буде цеглястої барви, трохи буде шорстка, й буде гарно дзвонити, коли покласти її дном на долоню лівої руки, а правую до неї вдаряти!...

Другого вечора на стіл приносяться оріхи. Треба їх розбити, вибрати зерна й покряяти на дрібні куснички. Оце вже справа небезпечна! Якось то зерно не попадає в миску, а десь щезне. А коли ще разом перебираються й родзинки, то зовсім біда. Бабуся робить суворе обличчя й каже, що коли орішки й родзинки будуть так небезпечно зникати, то Ісусик розгнівається й не дасть куті. Робиться страшно. Подивлюсь на кіот, звідки через світло лямпади дивляться очі святих, і старанно кладу оріхи в миску, але до нової спокуси.

І так щовечора якась праця, до якої притягується вся родина й челядь.

Аж ось уже сам Свят Вечір. Уже з ранісінького ранку в хаті, як у муравлиці: в пекарні в печі палає вогонь, дівчата пораються коло варева та печева, бо треба зготовити 12 страв, наймити носять до хати запашну конюшину, якою покривають землю в усіх кімнатах; в ідальні під образами ставлять великий пшеничний сніп “дідух”. Всюди рух, пахощі, радість. Всі спішать, щоб до полудня було все готове, та щоб був час до вечері помитись, передягнутись в нове убрання й достойно в великому піднесенні духа дождати першої зірки, знак, що можна сідати до столу. Бабуся моя, як вправлений капітан на кораблі, дає останні розпорядження й іде також одягнутися в святочне вбрання. Дід уже давно в новій рясі з чудовим довгим волоссям (і дівчина б позаздріла!), гарно розчесаним та розпущеним по плечах, ходить по кімнатах, наливає оливи до лямпадок і, здержуючи свого могутнього баса, наспівує Тропаря Свята. Я в солодко-тривожному дожданні, вся в новому, бігаю то до ідальні, то до пекарні, де

вже зібралися всі дівчата в чудових народніх убраннях; вишивані сорочки, одна краща другої, оксамитові корсетки, квітчасті спідниці, чоботи-чорнобривці, вінки на головах горять позліткою, й сила стяжок кольоровим водоспадом укривають спину. Я між ними також пишалася вишиваною сорочкою (бабуся вишила!), кольоровою спідничкою, віночком та коралями.

Та ось приходить торжественна хвиля. Бабуся моя в гарній вишиваній сорочці, в довгій чорній оксамитовій корсетці, пов'язана гарною хусткою, з'являється на дверях пекарні й закликає всіх до столу. Ідемо до ідальні, а там дідусь в Єпітрахилі стоїть перед Кіотом. Всі стають мовчки на Молитву, після якої дідусь благословляє Вечерю, і всі сідають до столу.

Боже! Чого там тільки нема! І борщ, і вареники з капустою, з картоплею, з сливками, голубці з рижом і грибами, риба смажена, холодець з риби, періжки, пампушки різних сортів, печиво, колачі, а між тим усім, як королева, посередині столу нова макітра з кутею. Ой, Боже, яка ж та кутя добра! Чого в ній тільки нема! Мак, мед, орішки, родзинки, фіги, ну й само собою — пшениця.

Вечеря починається кутею. По ложці лише. А потім — борщ з “вушками”, і вже все останнє. Так того багато, все таке смачне; здається — все б з'їла, та якось не йде. Забагато з'їла куті і вже нічого більш не можу. Аж шкода! Перед Вечерею думала, що все поїм, — така була голодна, а тепер не можу! Чекаю на ласощі.

Після Вечері дістаємо оріхи, цукерки, фіги, помаранчі, яблука. Всі їдять, весело гомонять, ворожать про свою долю на різних дрібничках та колядують. Як чудово співали в нас! Не треба було й співанок. Цілком природно, — стихійно вміли співати. Аби один тільки хто зачав, як в одну мить до нього в акорді прилучиться багато інших, і душу чарує гармонійна пісня чи коляда.

Нараз, під час такого співу, зачуємо тупіт та гомін під вікнами. Це колядники. Зразу вже й спів: “Добрий вечір тобі, пане господарю, радуйся!” Це ще збільшує радісний настрій. Дівчата метушаться, пора вже й їм

іти колядувати. А тут вже коляда кінчилась, і починаються поздоровлення та побажання. Кличуть колядників до хати, і вони приносять до теплої їдальні свіже морозне повітря; очі в них блищать, щічки горять, як ті яблука, що лежать на столі. Міхонша наставляє міха, куди сипляться всілякі солодощі, яблука та пиріжки. Гроші бере інший. Подякувавши, колядники йдуть далі.

Наша челядь стає на Молитву, й після того всі сплять на вулицю. Цей Вечір нічого не прибирають; не мють: уся їжа залишається на столі, бо вночі прилетять душі померлих і теж засядають до Вечері... Таємниче й трохи страшно...

Але очі вже злипаються, вже нічого не хочеться. Бабуся каже, що треба йти спати бо взавтра рано треба йти до Церкви. Іду спати. Лямпадки перед Образами горять, через напів закриті вії світло їх видовжується в проміннях, а через те проміння якимось дуже привітно дивиться на мене Божка Мати з маленьким Ісусом на руках. Так гарно...

А над селом з різних кінців несеться: "Діва днес Пресущественного рождаєт". На очі спадає сон, і, щасливо усміхаючись, засипаю.

Дійсно Свят Вечір!

Ганна Статникова.

ПРАЦЯ МИТРОПОЛИТАЛЬНОГО СОБОРУ В ВІННІПЕГУ.

26-го жовтня Владика Іларіон виголосив широку канонічно-догматичну проповідь на тему: "Підвалини й істота нашої Церкви". Владика підкреслив значення чотирьох головних підвалин, що на них збудована Церква: 1. Святе Письмо, 2. Догмати, 3. Канони й 4. Церковне Передання. З істотних ознак нашої Церкви Митрополит підкреслив, що наша Церква є: 1. Вселенська, 2. Національна й 3. Православна.

2-го листопада Митрополит Іларіон промовляв на тему, таку болючу в українській частині Канади: "Воля". Проповідник спинився на таких питаннях: 1. Воля первісної людини, 2. Воля, як причина гріху (самоволя, насильство), 3. Славівці-раби, й волі не мають, 4. Стримання сваволі (10 За-

повідей Мойсеевих і наука Христова про любов), 5. Карність не є неволя і 6. Правдива воля ("Да буде воля Твоя як на Небесі, і на землі").

16-го листопада Митрополит Іларіон виголосив Слово: "Не судіть, щоб і вас не судили", докладно спинившись на таких тезах: Людина — син Божий, 1. Не суди свого ближнього, 2. особливо своїх провідників, 3. не суди заочно, 4. Хто ж суддя? 5. Сучасна наша Руїна.

В неділю 23-го листопада Митрополит Іларіон докладно вияснив про одну з основних чеснот, — про **Милосердя**, розповідаючи: 1. Що таке милосердя, 2. Милосердя Боже, 3. Милосердя людське, 4. З Правдою нехай буде й милосердя, 5. Сила милосердя.

А 30-го листопада Митрополит Іларіон говорив на болючу в Канаді тему: "Якою має бути наша **молодь**", спинившись докладно, що молодь повинна бути: християнськи побожна, карна, пильна й національна.

Молитва за Григорія Сковороду. Відправляючи Літургію 9-го листопада, Митрополит Іларіон молився за нашого славного філософа Григорія Сковороду, а проповідь сказав на тему: "Світ ловив мене, та не спіймав". Владика Іларіон докладно розповів про життя й моральну науку Сковороди, підкресливши його побожне життя. Григорій Сковорода помер 9-го листопада 1794-го року, щоби 153 роки тому, але його пам'ять жива ще й тепер серед нашого народу.

"Українська Церква й наша культура". В неділю 2-го листопада Митрополит Іларіон мав виклад у найбільшій залі міста Вінніпегу, в театрі Плейгауз, на тему: "Українська Церква й наша культура". Присутніх було близько 1 000 осіб, головню видатніших людей. Виклад продовжувався біля двох годин, і йшов за таким планом: Українська культура духовна: література, наука, мистецтво, культура соціальна й матеріальна — це витвір нашої Церкви. Це творило українське Духовенство: високоосвічене, авторитетне, національне, народне. Ідеологія Церкви нашої була: Церква первозванна, соборноправна, незалежна від впливів світської влади, найчистіша по вірі, толерантна (терпима). Ця Церква виховала український

народ грамотним, побожним, моральним, глибоко християнізованим. Ось тому Церква в нашому житті має величезне значення, як могутній творчий чинник, чинник всебічної культури.

“Новий Шлях” про цей відчит. Хто в житті цікавився українською культурою й читав дещо з літератури по цій ділянці, той з самого наголовку може догадатись, що це тема проф. І. Огієнка. В минулому доходили до нас твори й писання цього визначного українського вченого, і ми з захопленням їх читали (особливо місячника “Рідна Мова”). На днях багато з нас у Вінніпегу мали змогу почути його живе слово, і також слухати його з захопленням. Відбувся цей виклад з рамені місцевого Відділу КУК. Було на ньому приявних біля тисячки осіб. Серед довготривалих оплесків виступив наш учений на естраду в митрополитичному одязі. Сама поява його нагадала нам минулу славу Духовенства в Україні. При виході з будинку театру, де був відчит, зачув я таку увагу між двома розмовниками: “За 20 років мали один відчит про Церкву, який усім нам подобався”. **В. Т.**

9-го листопада ввечері в залі Митрополитального Собору Митрополит Іларіон виголосив двохгодинний виклад на тему: **“Як Москва забрала Церкву Українську 1686-го року.** Митрополит розповів про найбільшу трагедію українського народу, — як поволі (1654—1686) Москва забрала нашу Церкву. Було понад 400 слухачів. По викладі присутні склали 104 дол. 40 ц. на докінчення будови Митрополитального Собору.

Виклад. 28-го вересня ц. р. ввечері о годині 7.30 генерал Володимир Сікевич читав у викладовій залі Митрополитального Собору в Вінніпегу виклад на тему: **“Тридцятиліття відродження Української Держави”** (1917—1947).

МОЛИТВА.

Стою я, зболілий, у Храмі,
І Господу шлю Піснопіння,
І бачу: в густім фіміямі
Палають Господні проміння.

Й хилю перед Богом коліна,
Й гарячу Молитву шепчу я:
“Хай в щасті росте Україна
Й співає Тобі: Алілуя!”
† Іларіон.

СКИТАЛЬНИЧЕ ЖИТТЯ.

Заповідь голоду. Можливо, що українські центри в Канаді зорганізують яку поміч для нас, що мусіли зостатись в цьому камінному ворку в Німеччині. Допомогова акція цієї зими буде в нас гостро потрібна, бо вже тепер маємо заповідь голоду й браку опалу. Залізниці стають, що раз менше електричної енергії для промисловості, що раз більше голодних, розагітованих робітників на вулиці. Коли Канада й З'єднані Штати не подадуть завчасу поміч в широкій, щирій акції, буде анархія зо всіма наслідками, а маса людей вигине. Німці ще якомось дають собі раду, бо вони солідарні й зв'язані з собою спільним духом, але зле діється з чужинцями, які на час не встигли виїхати. Поміч І. Р. О. — проблематична й неvistачальна. Інж. Василь Сухенко.

Матеріальний стан наших скитальників. Наша еміграція ділиться на 3 категорії: 1. здібні до праці, здорові селяни, їх більшість; 2. нездібні до праці через старість чи хворобу, теж прості люди, і 3. інтелігентний клас: лікарі, судді, адвокати, вчителі, професори, інженери, священники й т. ін. Перша категорія працює, одержує картки, живе ліпше за німецьких робітників, бо спритніша за них. Друга категорія дуже мала, утримується при першій, — це батьки, діди. Третя категорія, інтелігенти, найбільша: просити стидається, копати не може й не вміє, а спекулювати не навчилась. Годують інтелігенцію, принаймні в Австрії в таборах, гірше за псів. Що інтелігенція мала, вже продала й проїла, і тепер приговорена на знищення. Проф. А. М. Андрієвський.

Нидієм. Ми більше нидієм, як живемо. Дві тисячі чоловік замкнуті в примітивних бараках, позбавлені багатьох людських прав, і навіть права без спеціального дозволу рухатися далі від своїх бараків на 10 кілометрів... Проф. М. Садиленко.

Темно. Половина моїх вірних виїхала в різні держави: Бразилія, Венецуела, Англія, Канада. Коли виїде транспорт до Чілі, то парафіян залишиться в мене зовсім мало. Що далі буде, не знаю... Мені виїхати нікуди не вдається, бо Священиків не бере жодна країна. Я й дружина не маємо по 50 років, тому тут нас також утримувати не будуть... Але не злиденне життя мене турбує, а безперспективність у майбутньому. Виглядів на переїзд за океан не маю, а тут уже майже нічого робити... Священик **Симон Шумаков.**

Чому я не кравець. 2-го листопада в нашому таборі набирали до якоїсь кравецької фабрики в Квебеку в Канаді кравців, і після спеціального іспиту записано на виїзд до Канади близько 150 осіб у віці не вище 45 років, і головним чином самотніх та бездітних. Не один з наших інтелігентів жалував, що він не кравець... А я почав працювати фізично як звичайний робітник в Ляндецьких каменоломнях. Перші дні було дуже тяжко, а тепер уже "втягнувся". Тільки чи на довго буде цієї роботи, бо вже прийшла мокра осінь, а незабаром прийде холодна й сніжна зима, і робота може припинитись. Заробіток невеликий, але при нашій біді і те добре.. Чую, що я вже перейшов той поріг, який відділяє інтелігентного робітника від робітника фізичного, і фізична праця для мене тепер не страшна, хоч усе своє життя я не працював фізично. Інж. **А. Нестеренко.**

Благаємо наших братів-Пастирів. Дорогий Владико, наше Духівництво дуже потребує різної священичої одежі, наприклад хоча б підрясників. Чи не могли б прийти нам з допомогою наші рідні брати-Пастирі? Сердечно благаємо хоч на 4—5 осіб. Благаємо допомогти в продуктах. Протоєрей **Микола Ляшук.**

П. С. Цього листа Владика Іларіон зачитав 16. XI. у Соборі, і В. Д. Пані Лехова склала 25 доларів на три підрясники.

Сидить у мене хороший ідейний Священик, який ходить у полатаній рясі і до Церкви, і на виклади до німецького Університету. Але її не цурається. Архиепископ **Паладій.**

Животіння. В Європі тепер надто напружений стан, сподівання, а відповідно цьому і настрої у таборах до-

силь напружений, нервовий. Коли до цього часу йшла культурно-освітня праця досить інтенсивно, то останніми місяцями інертно, байдуже. У всіх думка одна, — скоріше б виїхати. В Європі тепер найгірші умови для еміграції, нема ніяких перспектив, крім животіння, чому й стремління всіх — "за океан"! Проф. Ст. **Килимник.**

Як ми живемо. Підбив я пару підметків, і за це взяли 25 шіл. за роботу, а 65 шіл. за матеріал. Робочі черевки 300—350 шіл., вихідні 700—800; костюм середньої якості до 2 000 шіл. Я живу не з доходу, а одержую 150 шіл. місячно. Тому кожна прислана одежина буде бажана. Я живу поза табором, і не мав щастя щонебудь одержати від УНРРА, а влада нічого чужинцям не видає на "бецугшайни"... Священик **Симон Шумаков.**

Віriamo. Положення нас, скитальників в Австрії, таке, що довше оставитися важко. Місцеве населення відноситься до нас зовсім неприхильно, дарма, що майже кожен з б. вояків знає Україну та має звідти різного рода пам'ятки та спомини... А тимчасом у нас іде осінь. Ми, як перелетні птахи, неспокійні осінньою порою, однак повні віри й оптимізму, бо чейже не всі брати наші за морем пішли слідами тумів, й здорова частина нашої старої еміграції таки подасть нам помічну руку. Іван **Носик.**

З Бразилії від наших переселенців надходять тяжкі вісті: люди вмирають від страшної спеки, тропічних хворіб і укусів змій. Усі мої друзі не радять туди їхати. Проф. Ол. **Стеценко.**

А що ж робити інтелігенції? В Австрії тепер такі настрої, що нам треба б скоріше виїхати кудись... На жаль, ІРО і всякі вербункові комісії вибирають собі кандидатів на переселення тільки з-поміж молодих, здібних до фізичної праці. А всі старші, в першу чергу інтелігенція, безуспішно дожидають, щоб і їм відкрилися якісь можливості виїзду... Вол. **Тимцюрак.**

"Життя під німцями й наша еміграція". На таку тему виголосив свій доклад Митрополит Іларіон 19-го жовтня ввечері, на святковому прийнятті в Митрополитальному Соборі. Переповнена соборна зала щільно слухала цього викладу.

МОЯ РАДІСТЬ ЄДИНА. . .

Країна моя вся розп'ята,
А люд мій закутий в кайдани,
Загнали в Сибір мого брата,
А батька забили тирани . . .

Садочка круг хати спалили,
Бур'ян по подвір'ї бує,
Й стара тільки мати з безсили
По вінця п'є горе безкрає . . .

І пустою зяє хатина,
І щирить скрізь зуби руїна,—
Це ти, моя радість єдина,
Розп'ята моя Україна!

✠ Іларіон.

МИТРОПОЛИТАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ОПІКИ НАД СКИТАЛЬНИКАМИ.

Митрополитальний Комітет Опіки над Скитальниками, заложений при Соборі з благословення Митрополита Іларіона, жваво й любовно провадить свою працю. Серце радіє, бачучи, як вечорами зносяться дарунки до Собору, і самі жертводавці любовно їх пакують. Жертводавці зростають у християнській побожності, й працюють з подвоєною любов'ю, бо знають, кому посилають. Митрополит Іларіон запалив любов до скитальника, і викресав активність у жертводавців. На заклик Митрополита Іларіона любовно відгукнулися Соборяни й поназносили речей: М. Боянівська, М. Хома, Климків, Деній, Кульчицька, Лехова, Прасоль, Музичук, Гарисон, Пилипчук, Хараш, Лісові, Суболти, Коржики, Гелмичі, Дячек, Лехів, Карпинські, Г. Баб'як, Соборне Сестрицтво, Блок, Остафійчук, Ткачик, Гелмич, Соробей, Кушнірик, Юзик, Крутяк, Рурак, Черноус, Гжеховська, Біленький, Калинович, Причун і ін. Грошеві датки на наших скитальників склали: Лихкун 35.58 дол., Тхір 10 дол., Баб'як 5 дол., Коржик 5 дол., Ткачик 2 дол., Дячек 1 дол., Коржик 5 дол., Лісова 1 дол., Сокульський 2 дол., Хома 2 дол., Крутяк 2 дол., Бакун 2 дол., Рурак 1 дол., Макітра 2 дол., Кривоніжка 5 дол., Лехів 20.50 дол., Сологубович 5 дол., Момотюк 1 дол., Мітенко 1 дол. Усім жертводавцям щира подяка!

Соборянин Степан Макітра заофі-

рував на скитальників по одному долярові тижнево, починаючи з 25 листопада цього року. А п. інж. Ганна Статник — по 5 дол. місячно на те саме одній родині.

Із знесеної одежі Митрополитальний Комітет уже вислав 27 одержових пачок, Готуються дальші.

2-го листопада Митрополит Іларіон дав у Віннепегу відчит на тему: "Українська Церква й наша культура". На чистий дохід з цього послано 20 живнотевих пачок головно нашим науковцям — скитальникам.

Товариство Української Молоді при Митрополитальному Соборі, з благословення Митрополита Іларіона, висилає щомісяця скитальникам одну живнотеву пачку.

Діти Рідної Школи при Митрополитальному Соборі, з благословення Митрополита Іларіона, вислали скитальникам-дітям дві пачки.

Священик о. Димитрій Микитяк відгукнувся на заклик Митрополита Іларіона й узяв дві скитальничі родини під свою опіку. Щира йому подяка! Хто дальший?

Місячник "Слово Істини" вислав нашим скитальникам 200 примірників свого першого числа, разом на 42 дол. Так само й Видавництво "Наша Культура" вислала нашим скитальникам 200 примірників свого нового видання: "Бережімо все своє рідне", на суму 44 доларя. (Хто з наших меценатів покриє цей видаток?)

"До людей доброї волі". Тільки що прочитав Ваше знамените Пастирське Слово в справі опіки над скитальниками. Це якраз те, чого бракувало, і Вам за це велика подяка й честь. Прощу Господа, щоб Ваша ініціатива зацепилася, бо це одинока можливість будь що зробити для наших скитальників, забутих усіма . . . Пишу щиро, бо Ваша думка про опіку просто геніяльна, і коли б про це хтось подумав пару років тому, то було б значно менше горя та біди. **М. Єремійв.** (журналіст), Женева.

Іntenція й думка Вашого заклику, та відверті, рішучі й щирі старання Ваші в справі поліпшення долі наших нещасних скитальників в Європі говорять за те, що Українська Земля ще не виснажилась зовсім від Велетнів, своїх дітей, і це дає запоруку, що

Україна не вмере, не зважаючи на те, що ті Велетні скитаються поза її межами. До Вашого закликів всі ми тут, у таборах, уже стратили були всяку надію не тільки на матеріальну допомогу, а навіть на їх добре слово до нас, і тому всі ми тут уже готовились до повільного фізичного скону. Після ж Вашого закликів дух наш ожив і почав боротись із завмиранням тіла. Йосип Біденко (автор книги "Аргентина").

Ваше Слово: "До всіх людей доброї волі" зробило на всіх нас велике враження. Усі ми відразу відчули, що за океаном вже є той авторитетний оборонець скитальників, що, як рідний батько, боронить усіх нас, і наші надії сильно зміцнилися. Інж. Оп. Нестеренко.

В закликів "До всіх людей доброї волі" Ви перші, Ексселенціє, заговорили про рятунок скитальників-інтелігентів на сторінках американських часописів. Мгр. Вол. Залуський.

Дуже велике й миле враження зробила тут скрізь Ваша проповідь "До всіх людей доброї волі". Надією заповнюються серця всіх, що є ще люди світлі й гуманні, що таки думають над незавидною долею скитальників та хочуть їм допомогти! Протоєрей Д-р С. Смерека.

Ваше Послання надзвичайно сильне та вогнене. Якщо воно запалить вірних, зворушить совість ситого канадійця та американця, велике діло, Владико, зробіте. Проф. А. М. Андрієвський.

На скитальників. В неділю 2-го листопада Митрополит Іларіон читав виклад на тему: "Українська Церква й наша культура". По викладі Владика в сильних словах змалював тяжке положення наших скитальників і закликав скласти пожертви на них. Зібрано 311 доларів, на яку суму Митрополит Іларіон просив вислати пачки скитальціям науковцям, поетам і ін., наук інституціям: Українському Вільному Університетові в Мюнхені, Українській Політехніці в Регенсбургу й ін.

Допоможіть! По бл. п. нашому відомому поетові Юрію Клену (Бурггард-

тові), що помер 30. X. 1947 р. від виснаження, позосталися на чужині в тяжкому стані безпомічна вдова з дрібними дітьми. Її адреса: Sinaida Burghardt, Haus "Bergfrieden", Leutasch-Tirol, Austria.

Кличу добрих людей заопікуватися вдовою! Митрополит Іларіон.

З ЦЕРКОВНОГО Й КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ.

Зміни в Православній Церкві. Архiepіскоп Іван Теодорович 11-го листопада на зборах Духовенства прилюдно заявив, що незабаром приймає хіротонію від греків. Таким чином він вступає до Вселенської Церкви й об'єднується з Церквою Єпископа Богдана. Прийняти хіротонію від УАПЦ на еміграції він зрікся. Натомість Єпископ Мстислав (з УАПЦ на еміграції) пристав на місцеві канадійські церковні умовини, цебто на т. зв. "київські канони 1921 р." А Теодорович відійшов від Церкви в Канаді.

"Наша Культура", неперіодичне Видавництво, головнo з ділянки української культури, історії, мови та красного письменства. Виходить за головним проводом Митрополита Д-ра Іларіона (Огієнка). Щомісяця виходить одна чи дві книжки по найдешевішій ціні. Початкова передплата на чергові книжки два долари, яку просимо слати на адресу:

"Nasha Kultura", 925 Alfred Avenue, Winnipeg, Man., Canada.

"Слово Істини", народній християнський місячник. Видає Видавництво "Наша Культура" за головним проводом Митрополита Іларіона. Річна передплата з пересилкою 2.50 дол. Окреме число — 20 центів. Адресу див. вище.

Відповідальний Редактор обох видань Інженер Ганна Статник. Редакція листується за незамовлений матеріял тільки тоді, коли прислано поштового значка на відповідь.

Закликаємо все українське Громадянство до масової передплати цих корисних видань.